

Ειρμός 2023

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ, ΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2023
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α. Κλήριγκ
- β. Κόμμα Γ. Θεοτόκη
- γ. Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις που ακολουθούν ως σωστές ή λανθασμένες, σημειώνοντας τη λέξη Σωστό ή Λάθος δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πληροφορία.

- α. Προς το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου ιδρύθηκε η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος.
- β. Με το σύνταγμα του 1927 εγκαθιδρύθηκε το πολίτευμα της βασιλευομένης δημοκρατίας.
- γ. Μετά την υπογραφή της Σύμβασης της Λωζάνης οι πρόσφυγες ανέχονταν τις αντίξοες συνθήκες διαβίωσης, θεωρώντας προσωρινή την παραμονή τους στην Ελλάδα.
- δ. Η άφιξη των προσφύγων της Μικρασιατικής καταστροφής επέδρασε θετικά στην ένταξη των γυναικών στον ενεργό πληθυσμό.
- ε. Η Τραπεζούντα μέχρι το 1869 έλεγχε το 40% του εμπορίου της Ελλάδας.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

α) Ποιες ήταν οι αντιλήψεις του αγγλικού κόμματος αναφορικά με την εσωτερική οργάνωση του ελληνικού κράτους;

(Μονάδες 8)

β) Ποιο ήταν το πρόγραμμα του γαλλικού κόμματος ως προς την εσωτερική πολιτική;

(Μονάδες 4)

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Β2

α) Ποια ήταν η στάση των Μεγάλων Δυνάμεων απέναντι στην επανάσταση του Θερίσου;

(Μονάδες 7)

β) Ποιοι λόγοι ανάγκασαν τις Μεγάλες Δυνάμεις να αποστείλουν τελεσίγραφο προς τους επαναστάτες του Θερίσου και ποιο ήταν το περιεχόμενό του;

(Μονάδες 6)

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να παρουσιάσετε:

α) τους λόγους που επέβαλαν το καθεστώς Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου στην Ελλάδα.

(Μονάδες 12)

β) τις θετικές και αρνητικές επιδράσεις του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου στην Ελλάδα.

(Μονάδες 13)

Μονάδες 25

[ΚΕΙΜΕΝΟ Α]

Ο Οικονομικός Έλεγχος πολύ νωρίς συσχετίστηκε από τους μελετητές της εποχής με τα αίτια του πολέμου του 1897. Θεωρήθηκε δηλαδή ότι η Γερμανία, προεξοφλώντας την ελληνική ήττα, εξώθησε στον πόλεμο την Ελλάδα έμμεσα με πράκτορες, την Τουρκία άμεσα για να εξαναγκαστεί η Ελλάδα να δεχτεί τον έλεγχο. [...] Η Γερμανία πρωτοστάτησε βέβαια αλλά δεν ήταν η μόνη ενδιαφερόμενη. Οι Μεγάλες Δυνάμεις στις οποίες η Ελλάδα εμπιστεύτηκε τις διαπραγματεύσεις για την ανακωχή και την προκαταρκτική ειρήνη, επωφελήθηκαν για να εξυπηρετήσουν τα δικά τους συμφέροντα. [...]

Ο οικονομικός έλεγχος που επιβλήθηκε στην Ελλάδα ήταν ιδιαίτερα βαρύς, αλλά αποβλέποντας πάντα στο συμφέρον των ομολογιούχων, είχε και ορισμένες ευνοϊκές επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία. Ο νόμος ΒΦΙΘ' (σημ: σχετικός νόμος που ψηφίστηκε από την ελληνική βουλή στις 21 Φεβρουαρίου 1898 και αφορά στην

ίδρυση του Δ.Ο.Ε.) περιείχε διατάξεις που βοηθούσαν τη νομισματική σταθερότητα και τη βελτίωση της εσωτερικής αξίας της δραχμής. Επίσης με τον έλεγχο εμπεδώθηκε η ελληνική πίστη, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα συνάψεως νέων δανείων, που τα χρειάστηκε η Ελλάδα στα χρόνια που ακολούθησαν.

Διασκευασμένο απόσπασμα από την Ιστορία του Ελληνικού Έθνους της Εκδοτικής Αθηνών, τόμ. ΙΔ', σσ. 164-165.

[ΚΕΙΜΕΝΟ Β]

Η ουσιαστική κατάργηση της εθνικής ανεξαρτησίας της χώρας έδωσε στις Δυνάμεις την ευχέρεια να λύσουν το Κρητικό ζήτημα όπως αυτές ήθελαν. Η μεγαλόνησος αναδείχθηκε σε αυτόνομη ηγεμονία, στην οποία, με την επιμονή του τσάρου, τοποθετήθηκε ως ηγεμόνας ο πρίγκιπας Γεώργιος, δευτερότοκος γιος του βασιλέως.

Τάσος Βουρνάς, Ιστορία της Νεώτερης και Σύγχρονης Ελλάδας, τόμος Α', σελ. 557

[ΚΕΙΜΕΝΟ Γ]

Η πτώχευση της Ελλάδας ως αναπόφευκτο αποτέλεσμα μιας τέτοιας δανειακής επιβάρυνσης εξανάγκασε το ελληνικό κράτος να αποδεχθεί τη μέγιστη των ταπεινώσεων, την επιβολή του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου. Η διεθνής οικονομική επιτροπή, η οποία συστάθηκε με υπόδειξη των Μεγάλων Δυνάμεων, αποτελείτο από εκπροσώπους των ξένων τραπεζών και έδρευε στο ελληνικό έδαφος, ενώ ο ρόλος της δε σταματούσε στον έλεγχο και τη διαχείριση των εσόδων του κράτους, αλλά προχωρούσε και στη βαρύνουσα γνωμάτευση για την έκδοση χρήματος, για τη σύναψη νέων δανείων και γενικά για όλα σχεδόν τα δημοσιονομικά θέματα.

Οι υπερεξουσίες αυτές της διεθνούς οικονομικής επιτροπής ουσιαστικά αναιρούσαν για μεγάλο χρονικό διάστημα τις εξουσίες της ελληνικής κυβέρνησης και του Κοινοβουλίου, καθώς οι αποφάσεις του κράτους για σχεδιασμούς οικονομικής ανάπτυξης ελέγχονταν από εξωελλαδικά κέντρα, ερήμην του ελληνικού λαού.

Με το τρόπο αυτό το ξένο κεφάλαιο, το οποίο την αμέσως προηγούμενη περίοδο (1850-1875) είχε εξουδετερώσει τις σποραδικές και ελάχιστα οργανωμένες προσπάθειες του εγχώριου κεφαλαίου να μπει στη σφαίρα της παραγωγής και να προχωρήσει σε βιομηχανικές επενδύσεις, αυτή την περίοδο (1875-1900) αναλαμβάνει να διεκπεραιώσει το ίδιο κάποιες λειτουργίες με προϋποθέσεις και όρους τέτοιους που θα διασφαλίζουν τα συμφέροντα και την κυριαρχία του.

Σ. Τζόκας, Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός στην Ελλάδα στα τέλη του 19ου αιώνα - Υπανάπτυξη ή εξαρτημένη ανάπτυξη;, σσ. 188-189

ΘΕΜΑ Δ1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να παρουσιάσετε:

α) τους λόγους που προκάλεσαν τη διαμάχη μεταξύ αυτοχθόνων - ετεροχθόνων κατά τη διάρκεια της Εθνοσυνέλευσης του 1843-1844.

(Μονάδες 12)

β) τις αποφάσεις που πήρε η Εθνοσυνέλευση σχετικά με το πρόβλημα που δημιουργήθηκε όσον αφορά τη θέση των ετεροχθόνων στη διοίκηση αλλά και την εκπροσώπησή τους στη βουλή.

(Μονάδες 13)

Μονάδες 25

[ΚΕΙΜΕΝΟ Α]

Τελικά το Β΄ ψήφισμα της Εθνοσυνέλευσης της 3ης Σεπτεμβρίου σχετικά με όσους δικαιούνται να κατέχουν δημόσιες θέσεις διαμορφώνεται και ψηφίζεται στη συνεδρία της 12ης Ιανουαρίου 1844 με την ακόλουθη μορφή:

«Η Κυβέρνησις οφείλει αμέσως μετά την δημοσίευσιν του Συντάγματος να σχηματίση το προσωπικόν της δημόσιας υπηρεσίας διορίζουσα εκ των υπαγομένων εις τας εξής κατηγορίας.

α) Τους αυτόχθονας κατοίκους της Ελληνικής Επικρατείας και τους μέχρι τέλους του 1827 αγωνισθέντες εν αυτή, ή ελθόντας και διαμείναντας μέχρι του αυτού έτους· προς δε και τους λαβόντας στρατιωτικώς και αποδεδειγμένως μέρος και εις τας μετά ταύτα, ήτοι μέχρι του 1829 κατά ξηράν και θάλασσαν γενομένας κατά των εχθρών μάχας.

β) Τους μεταναστεύσαντας κατοίκους και τους αγωνιστάς των μερών της Στερεάς και των νήσων, των λαβόντων τα όπλα εις τον υπέρ Ανεξαρτησίας Αγώνα, ελθόντας μέχρι του 1837, και εγκατασταθέντας οικογενειακώς εις ένα των δήμων του Βασιλείου· και τα τέκνα όλων των εις τας ανωτέρω κατηγορίας υπαγομένων.

γ) Τους μη εμπεριλαμβανομένους εις τους ανωτέρω δύο παραγράφους η κυβέρνησις οφείλει να μη διατηρήση, ουδέ να διορίση εις τας δημόσιας υπηρεσίας, ειμή τους μεν ελθόντας και εγκατασταθέντας εις την Ελλάδα μετά το τέλος του 1827 μέχρι τέλους του 1832 μετά δύο έτη από της δημοσιεύσεως του Συντάγματος· τους δε μετά το τέλος του 1832 μέχρι τέλους του 1837 μετά τρία έτη, και τους μετά το τέλος του 1837 μέχρι τέλους του 1843 μετά τέσσαρα έτη.

Δεν υπάγονται εις τας ανωτέρω κατηγορίας γενικώς ο στρατός της ξηράς και της θαλάσσης, οι εκτός του κράτους διοριζόμενοι εις διερμηνευτικάς και προξενικάς θέσεις, τας οποίας ο του αγώνος Έλλην δεν δύναται ν' αναπληρώση, και οι καθηγηταί και διδάσκαλοι των εκπαιδευτικών καταστημάτων και των ωραίων τεχνών ως προς τας ειδικάς θέσεις των.

Το παρόν ψήφισμα ισχύει ως εάν ήτο καταχωρημένον αυτολεξεί εις το Σύνταγμα, και η παράβασις αυτού εκ μέρους του υπουργείου θεωρείται ως παράβασις των όρων του Συντάγματος.»

Ιωάννης Δημάκης, ο.π., σελ. 19-20

[ΚΕΙΜΕΝΟ Β]

Όπως βλέπουμε, αντίθετα από ό,τι συνήθως αναφέρεται, το ζήτημα των σχέσεων των αυτοχθόνων και ετεροχθόνων δεν εκδηλώθηκε μόνο με αφορμή το συνταγματικό ψήφισμα για τον αποκλεισμό των τελευταίων από τις δημόσιες θέσεις, αλλά στην πραγματικότητα πέρασε από τρεις διαδοχικές φάσεις: Στην πρώτη όπου και τέθηκε για

πρώτη φορά το ζήτημα, πήρε τη μορφή αποβολής από την εθνοσυνέλευση ενός αριθμού μη αυτοχθόνων πληρεξουσίων, η δεύτερη συνδέεται με την αναταραχή που προκάλεσε το θέμα των προσόντων των δημοσίων υπαλλήλων και κορυφώθηκε με την αποδοχή του Β΄ ψηφίσματος, ενώ η τρίτη έχει σχέση με την αντιπροσώπευση των ετεροχθόνων των εγκατεστημένων στην Ελλάδα στις μελλοντικές βουλές. Και οι τρεις αυτές φάσεις, που κλιμακώνονται από το Νοέμβριο του 1843 μέχρι τις αρχές Φεβρουαρίου 1844, παρά τα ιδιαίτερα στοιχεία που τις χαρακτηρίζουν, προσδιορίζουν το ίδιο πρόβλημα και εκφράζουν την ίδια κοινωνική πραγματικότητα, που είναι η δυσκολία της συνύπαρξης στα στενά όρια του ελληνικού κράτους, του γηγενούς και του επήλυδος στοιχείου και την τάση του πρώτου να αρνείται την ισότιμη αναγνώριση στο πολιτικό επίπεδο του δεύτερου.

Ιωάννης Δημάκης, ο.π., σελ. 21-22

Επιμέλεια: Πελώνης Θάνος

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α1

- α. Σχολικό βιβλίο, σελ. 54: «Στο εξωτερικό εμπόριο ... είχε και θετικά στοιχεία.»
- β. Σχολικό βιβλίο, σελ. 92-93: «Το κόμμα του Γ. Θεοτόκη ... τον πυρήνα των Αντιβενιζελικών.»
- γ. Σχολικό βιβλίο, σελ. 152: «Με βάση το άρθρο ... της ακίνητης περιουσίας των ανταλλαξιμίων.»

ΘΕΜΑ Α2

- α. Σωστό
β. Λάθος
γ. Λάθος
δ. Σωστό
ε. Λάθος

ΘΕΜΑ Β1

- α) Σχολικό βιβλίο, σελ. 64-65: «Οι επιλογές του αγγλικού κόμματος ... ως προς τα μέσα.»
- β) Σχολικό βιβλίο, σελ. 65-66 «Το πρόγραμμα του γαλλικού κόμματος ... την επάνδρωσή τους με ελληνικά στελέχη.»

ΘΕΜΑ Β2

- α) Σχολικό βιβλίο, σελ. 213: «Οι Μεγάλες Δυνάμεις δεν τήρησαν ... συμπαράσταση προς τους επαναστάτες.»
- β) Σχολικό βιβλίο, σελ. 215: «Η επιμονή των επαναστατών ... χορήγηση γενικής αμνηστίας.»

ΘΕΜΑ Γ1

- α)
- Σχολικό βιβλίο, σελ. 37: «Κατά το έτος 1893 ... σε καθεστώς Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου (ΔΟΕ).»
 - Από το κείμενο Α να αξιοποιηθεί το χωρίο: «Ο Οικονομικός Έλεγχος πολύ νωρίς ... δικά τους συμφέροντα.

- Από το κείμενο Γ να αξιοποιηθεί το χωρίο: «Η πτώχευση της Ελλάδας ... την επιβολή του Δ.Ο.Ε.»
- β)
- Σχολικό βιβλίο, σελ. 38: «Τα αποτελέσματα ήταν θετικά ... κινητοποιήσεις του παρελθόντος.»
 - Από το κείμενο Α να αξιοποιηθεί το χωρίο: «Ο Οικονομικός Έλεγχος που επιβλήθηκε ... που ακολούθησαν.»
 - Από το κείμενο Β να αξιοποιηθεί το χωρίο: «Η ουσιαστική κατάργηση ... γιός του βασιλέως.»
 - Από το κείμενο Γ να αξιοποιηθεί το χωρίο: «Οι υπερεξουσίες αυτές ... και την κυριαρχία του.»

ΘΕΜΑ Δ1

- α)
- Σχολικό βιβλίο, σελ. 131-133: «Οι προσπάθειες αποκατάστασης ... διακρίσεις μεταξύ Ελλήνων.»
 - Σχολικό βιβλίο, σελ. 133: «Στην τρίτη φάση ... που δεν είχε νόημα (άποψη των αυτοχθονιστών).»
 - Από το κείμενο Β να αξιοποιηθεί το χωρίο: «το ζήτημα των σχέσεων ... του δευτέρου.»
- β)
- Σχολικό βιβλίο, σελ. 133: «Το θέμα της στελέχωσης του δημοσίου ... μέχρι το 1829» , «Η ρύθμιση που επικράτησε ήταν συμβιβαστική ...υποχρεώθηκαν να δεχτούν αυτές τις ρυθμίσεις.»
 - Από το κείμενο Α να αξιοποιηθεί το χωρίο: «Τους αυτόχθονες κατοίκους ... ειδικές θέσεις των.»